

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

25 maart 2016

WETSONTWERP

**tot wijziging van de wet van 28 oktober 1996
betreffende de teruggave van cultuurgoederen
die op onrechtmatige wijze buiten
het grondgebied van bepaalde buitenlandse
Staten zijn gebracht**

VERSLAG VAN DE EERSTE LEZING

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Laurette ONKELINX**

INHOUD

Blz.

- I. Inleidende uiteenzetting door de heer Koen Geens,
minister van Justitie.....
- II. Bespreking en stemmingen.....

Zie:

Doc 54 **1645/ (2015/2016):**

001: Wetsontwerp.

Zie ook:

003: Artikelen aangenomen in eerste lezing door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

25 mars 2016

PROJET DE LOI

**modifiant la loi du 28 octobre 1996
relative à la restitution de biens culturels
ayant quitté illicitement le territoire
de certains États étrangers**

RAPPORT DE LA PREMIÈRE LECTURE

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME **Laurette ONKELINX**

SOMMAIRE

Pages

- I. Exposé introductif de M. Koen Geens, ministre de
la Justice.....
- II. Discussion et votes.....

Voir:

Doc 54 **1645/ (2015/2016):**

001: Projet de loi.

Voir aussi:

003: Articles adoptés en première lecture par la commission.

3717

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Philippe Goffin

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA : Sophie De Wit, Sarah Smeyers, Goedelee Uyttersprot,
Kristien Van Vaerenbergh
PS : Eric Massin, Laurette Onkelinx, Özlem Özen
MR : Gautier Calomne, Gilles Foret, Philippe Goffin
CD&V : Sonja Becq, Raf Terwingen
Open Vld : Egbert Lachaert, Carina Van Cauter
sp.a : Johan Vande Lanotte
Ecolo-Groen : Stefaan Van Hecke
cdH : Christian Brotcorne

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Christoph D'Haese, Koenraad Degroote, Daphné Dumery, Johan Klaps,
Hendrik Vuye
Paul-Olivier Delannois, Willy Demeyer, Ahmed Laaouej, Karine Lalieux
Benoît Friart, Luc Gustin, Philippe Pivin, Stéphanie Thoron
Griet Smaers, Els Van Hoof, Servais Verherstraeten
Katja Gabriëls, Dirk Janssens, Sabien Lahaye-Battheu
David Geerts, Karin Jiroflée
Marcel Cheron, Benoit Hellings
Francis Delpérée, Vanessa Matz

C. — Niet-stemgerechtigd lid / Membre sans voix délibérative:

DéFI : Olivier Maingain

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GOI	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000: Parlementair document van de 54e zittingsperiode +
basisnummer en volgnummer
QRVA: Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV: Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV: Beknopt Verslag
CRIV: Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag
en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken
(met de bijlagen)

PLEN: Plenum
COM: Commissievergadering
MOT: Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000: Document parlementaire de la 54e législature, suivi
du n° de base et du n° consécutif
QRVA: Questions et Réponses écrites
CRIV: Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV: Compte Rendu Analytique
CRIV: Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le
compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu
analytique traduit des interventions (avec les an-
nexes)
PLEN: Séance plénière
COM: Réunion de commission
MOT: Motions déposées en conclusion d'interpellations
(papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail: publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél.: 02/ 549 81 60
Fax: 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel: publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft dit wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van 15 maart 2016.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER KOEN GEENS, MINISTER VAN JUSTITIE

De heer Koen Geens, minister van Justitie, geeft aan dat dit ontwerp van wet ertoe strekt een richtlijn om te zetten in het Belgisch recht. Het betreft Richtlijn 2014/60/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012.

Richtlijn 2014/60/EU wijzigt Richtlijn 93/7/EEG van de Raad van 15 maart 1993 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht. Bij Richtlijn 93/7/EEG is een teruggaveregeling tot stand gebracht die de lidstaten de mogelijkheid biedt om de terugkeer op hun grondgebied te verkrijgen van cultuurgoederen die in de zin van artikel 36 van het Verdrag over de werking van de EU als nationaal bezit worden beschouwd en die vallen binnen de in de bij die richtlijn bedoelde gemeenschappelijke categorieën van cultuurgoederen, en die op onrechtmatige wijze buiten hun grondgebied zijn gebracht.

Bij de toepassing van die Richtlijn 93/7/EEG zijn evenwel de tekortkomingen van de regeling inzake de teruggave van die cultuurgoederen aan het licht gekomen. In de verslagen over de toepassing van die richtlijn wordt gemeld dat de richtlijn zelden wordt toegepast, vooral vanwege het beperkte toepassingsgebied ervan ingevolge de voorwaarden die in de bijlage bij de richtlijn bepaald zijn, het korte tijdsbestek waarbinnen een vordering tot teruggave kan worden ingesteld en de kosten die aan een vordering tot teruggave verbonden zijn.

Met Richtlijn 2014/60/EU wordt gepoogd voor dergelijke problemen een oplossing te bieden.

Het wetsontwerp tot omzetting van Richtlijn 2014/60/EU is van louter technische aard.

De belangrijkste wijzigingen van de wet van 28 oktober 1996 zijn de volgende.

— Richtlijn 2014/60/EU breidt het toepassingsgebied uit tot alle cultuurgoederen die uit hoofde van nationale wetgeving of van nationale administratieve procedures door een lidstaat zijn aangemerkt of omschreven als

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de sa réunion du 15 mars 2016.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. KOEN GEENS, MINISTRE DE LA JUSTICE

M. Koen Geens, ministre de la Justice, précise que le projet de loi à l'examen a pour but de réaliser la transposition en droit belge de la Directive 2014/60/UE du Parlement européen et du Conseil du 15 mai 2014 relative à la restitution de biens culturels ayant quitté illicitement le territoire d'un État membre et modifiant le règlement (UE) n° 1024/2012.

Cette directive modifie la Directive 93/7/CEE du Conseil du 15 mars 1993 relative à la restitution de biens culturels ayant quitté illicitement le territoire d'un État membre. La Directive 93/7/CEE a mis en place un système permettant aux États membres d'obtenir la restitution, sur leur territoire, des biens culturels classés trésors nationaux au sens de l'article 36 du Traité sur le fonctionnement de l'UE et qui relèvent des catégories communes de biens culturels visées à l'annexe de ladite directive, et qui ont quitté leur territoire illicitement.

Néanmoins, l'application de cette Directive 93/7/CEE a montré les limites du système pour obtenir la restitution de ces biens culturels. Les rapports sur l'application de ladite directive ont mis en évidence son application peu fréquente, en raison notamment de son champ d'application restreint, résultant des conditions prévues à l'annexe de ladite directive, de la brièveté des délais impartis pour engager des actions en restitution et des coûts liés à ces procédures de restitution.

La Directive 2014/60/UE tente d'apporter une solution à pareils problèmes.

Le projet de loi transposant la Directive 2014/60/UE est de nature purement technique.

Les modifications les plus importantes de la loi du 28 octobre 1996 sont les suivantes.

— La Directive 2014/60/UE étend le champ d'application à tout bien culturel classé ou défini par un État membre, conformément à la législation ou aux procédures administratives nationales, comme un trésor

nationaal artistiek, historisch of archeologisch bezit in de zin van artikel 36 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Een cultuurogoed dient bijgevolg niet meer te behoren tot een van de categorieën vermeld in de bijlage bij Richtlijn 93/7/EEG. Die bijlage werd dan ook opgeheven door de nieuwe richtlijn.

Artikel 3 van het wetsontwerp wijzigt daartoe de definitie van “cultuurogoed”, terwijl artikel 10 de bijlage bij de wet van 28 oktober 1996 opheft.

— De termijn waarbinnen moet worden nagegaan of het in een andere lidstaat ontdekte cultuurogoed inderdaad een cultuurogoed is in de zin van Richtlijn 93/7/EEG, is in de praktijk te kort gebleken. Die termijn werd daarom tot zes maanden verlengd.

Artikel 5 van het wetsontwerp wijzigt het overeenkomstige artikel van de wet van 28 oktober 1996.

— De verjaringstermijn van een vordering tot teruggave werd eveneens verlengd tot drie jaar, te rekenen van de datum waarop de betrokken lidstaat heeft vernomen waar het onrechtmatig buiten zijn grondgebied gebrachte cultuurogoed zich bevindt, alsook wie de bezitter of houder van dat goed is.

Artikel 7 van het wetsontwerp wijzigt het overeenkomstige artikel van de wet van 28 oktober 1996.

— Richtlijn 2014/60/EU keert de bewijslast om door aan de bezitter de verplichting op te leggen aan te tonen dat hij bij de verwerving van het goed de nodige zorgvuldigheid heeft betracht, teneinde een vergoeding te verkrijgen.

Er wordt een niet-limitatieve lijst van criteria opgesteld die in aanmerking moeten worden genomen om te bepalen of de bezitter bij de verwerving van het cultuurogoed de nodige zorgvuldigheid aan de dag heeft gelegd.

Artikel 8 van het wetsontwerp wijzigt daartoe het overeenkomstige artikel van de wet van 28 oktober 1996.

— Ter bevordering van een meer doeltreffende en uniforme toepassing van Richtlijn 2014/60/EU wordt de administratieve samenwerking tussen de lidstaten versterkt door gebruik te maken van het informatiesysteem interne markt (“IMI”) waarin wordt voorzien bij Verordening (EU) nr. 1024/2012 van het Europees Parlement en de Raad.

Daartoe wordt een nieuw artikel 13/1 ingevoegd in de wet van 28 oktober 1996.

national ayant une valeur artistique, historique ou archéologique au sens de l'article 36 du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne. Un bien culturel ne devrait donc plus appartenir à l'une des catégories énumérées à l'annexe de la Directive 93/7/CEE. Par conséquent, cette annexe a été abrogé par la nouvelle directive.

L'article 3 du projet de loi modifie à cette fin la définition du “bien culturel”, tandis que l'article 10 abroge l'annexe à la loi du 28 octobre 1996.

— Le délai prévu pour vérifier si le bien culturel découvert dans un autre État membre constitue un bien culturel au sens de la Directive 93/7/CEE a été jugé trop court dans la pratique. En conséquence, le délai a été porté à six mois.

L'article 5 du projet de loi modifie l'article correspondant de la loi du 28 octobre 1996.

— Le délai pour introduire une action en restitution a aussi été porté à trois ans à compter de la date à laquelle l'État membre dont le bien culturel a quitté illicitement le territoire a eu connaissance du lieu où se trouvait le bien culturel et de l'identité de son possesseur ou détenteur.

L'article 7 du projet de loi modifie l'article correspondant de la loi du 28 octobre 1996.

— La Directive 2014/60/UE renverse la charge de la preuve en obligeant le possesseur à prouver qu'il a exercé la diligence requise lors de l'acquisition du bien afin d'obtenir une indemnité.

Une liste non exhaustive de critères à prendre en compte a été établie pour déterminer si le possesseur a exercé la diligence requise lors de l'acquisition du bien culturel.

L'article 8 du projet de loi modifie à cette fin l'article 10 de la loi du 28 octobre 1996.

— La coopération administrative entre les États membres sera intensifiée afin que la Directive 2014/60/UE puisse être appliquée de manière plus efficace et uniforme en utilisant le système d'information du marché intérieur (IMI) prévu par le règlement (UE) no 1024/2012 du Parlement européen et du Conseil.

Un nouvel article 13/1 a été inséré à cette fin dans la loi du 28 octobre 1996.

II. — **BESPREKING EN STEMMINGEN**

Artikel 1

Dit artikel betreft de constitutionele bevoegdheidsgrondslag.

Mevrouw Laurette Onkelinx (PS) geeft aan dat dit wetsontwerp zeer belangrijk is. Zij wijst erop dat de wet van 1996 op het vlak van de illegale handel met cultuurgoederen veel tekortkomingen vertoonde, die door dit wetsontwerp worden weggewerkt. Uit een rapport van de UNESCO van 2011 blijkt dat de illegale handel in cultuurgoederen goed is voor op zijn minst 1,5 miljard euro per jaar, wat qua omvang neerkomt op de derde plaats in de ranglijst van illegale handelsvormen, na de drugs- en de wapenhandel. De spreekster steunt dan ook de bij dit wetsontwerp voorgestelde verbeteringen.

Het lid geeft aan dat dit wetsontwerp op dezelfde leest is geschoeid als het mee door haar ingediende voorstel van resolutie over het cultureel erfgoed in het bezit van de overheidsbedrijven, om het te beschermen en het tot zijn recht te laten komen (DOC 54 0544/001). Het risico bestaat dat deze kunstcollecties, inzonderheid die van Belfius en van Belgacom, na de privatisering van die ondernemingen her en der worden verspreid.

Daarom verzoeken de indieners van dat voorstel van resolutie de regering een overeenkomst te sluiten met de overheidsbedrijven opdat zij hun kunstcollecties ter beschikking stellen en hun erfgoed oplijsten. Voorts verzoeken de indieners binnen de POD Wetenschapsbeleid een wetenschappelijk comité op te richten, dat onder andere bestaat uit deskundigen die door de regering worden aangewezen en uit vertegenwoordigers van de betrokken overheidsbedrijven, en dat erop zal toezien dat de overeenkomst wordt uitgevoerd en de betrokken collecties voor het brede publiek toegankelijk worden gemaakt. Mochten die overheidsbedrijven onvoldoende meewerken, dan verzoeken de indieners de regering ten slotte de nodige unilaterale maatregelen te nemen om het cultureel erfgoed in bezit van die overheidsbedrijven gegarandeerd openbaar te houden (DOC 54 0544/001, blz. 8). *Mevrouw Onkelinx* voegt eraan toe dat de drie gewesten een gunstig advies over dit voorstel van resolutie hebben uitgebracht.

De spreekster vraagt om verduidelijking over de procedure die het mogelijk maakt die – in veel gevallen zeer belangrijke – collecties deels of integraal als artistiek, historisch of archeologisch bezit aan te merken, opdat ze onder de bescherming van deze wet ressorteren.

Ook *mevrouw Carina Van Cauter (Open Vld)* vraagt hoe die procedure verloopt in het licht van artikel 36 van

II. — **DISCUSSION ET VOTES**Art. 1er

Cet article concerne le fondement constitutionnel de la compétence.

Mme Laurette Onkelinx (PS) indique que ce projet de loi est très important. Elle rappelle que la loi de 1996 comportait beaucoup d'imperfections quant au trafic illicite de biens culturels. Ce projet de loi vient répondre à ces imperfections. D'après un rapport de l'UNESCO de 2011, le trafic illicite de biens culturels représenterait au moins 1,5 milliard d'euros par an, ce qui en fait le troisième plus gros trafic après le trafic de drogue et d'armes. L'oratrice soutient donc les améliorations proposées ici.

L'oratrice indique que le projet de loi peut être mis en parallèle avec sa proposition de résolution visant à protéger et à mettre en valeur le patrimoine culturel des entreprises publiques (DOC 54 0544). Ces collections d'art, particulièrement celles de Belfius et Belgacom, pourraient être dispersées une fois les entreprises privatisées.

La proposition de résolution demande donc au gouvernement d'établir une convention avec les entreprises publiques de mise à disposition de leurs collections d'œuvres d'art et de recensement de leur patrimoine. La proposition demande en outre d'établir au sein du SPF Politique scientifique un comité scientifique — composé notamment de membres experts désignés par le gouvernement et de membres désignés par les entreprises publiques concernées —, lequel sera chargé de superviser l'exécution de la convention et de s'assurer que ces collections sont rendues accessibles au public. Enfin, elle demande au gouvernement, en cas de manque de collaboration de ces entreprises publiques, de prendre toute mesure unilatérale pour garantir le caractère public du patrimoine culturel détenu par ces entreprises publiques (DOC 54 0544/001, p. 8). *Mme Onkelinx* ajoute que les trois Régions ont remis un avis favorable par rapport à cette proposition de résolution.

Mme Onkelinx demande plus de précisions concernant la procédure qui permettrait de classer tout ou partie de ces collections qui sont souvent d'une importance capitale, afin qu'elles bénéficient de la protection de la présente loi.

Mme Carina Van Cauter (Open Vld) demande elle aussi de quelle manière se déroule cette procédure

het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, alsook welke criteria daarbij gelden.

De minister preciseert dat de gemeenschappen de aanmerkingsprocedure bepalen. Het wetsontwerp sluit bij die aanpak aan.

Mevrouw Laurette Onkelinx (PS) vraagt hoe het specifiek staat met de collecties die in het bezit zijn van de federale overheidsbedrijven.

De minister stelt voor hier op terug te komen in geval van tweede lezing.

*

Artikel 1 wordt eenparig aangenomen.

Art. 2

Dit artikel strekt tot invoeging van een artikel 1/1 in de wet van 28 oktober 1996 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van bepaalde buitenlandse Staten zijn gebracht.

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

*

Artikel 2 wordt eenparig aangenomen.

Art. 3 tot 8

Deze artikelen strekken ertoe wijzigingen aan te brengen in respectievelijk de artikelen 2, 3, 4, 7, 9 en 10 van de wet van 28 oktober 1996 betreffende de teruggave van cultuurgoederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van bepaalde buitenlandse Staten zijn gebracht.

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

*
* *

De artikelen 3 tot 8 worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

de classement en tant que trésor national ayant une valeur artistique, historique ou archéologique au sens de l'article 36 du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, et quels en sont les critères.

Le ministre précise que ce sont les Communautés qui déterminent la procédure de classement. Le projet de loi s'inscrit dans cette logique.

Mme Laurette Onkelinx (PS) demande ce qu'il en est spécifiquement des collections appartenant aux entreprises publiques fédérales.

Le ministre propose d'y revenir en cas de deuxième lecture.

*

L'article 1er est adopté à l'unanimité.

Art. 2

Cet article tend à insérer un article 1/1 dans la loi du 28 octobre 1996 relative à la restitution de biens culturels ayant quitté illicitement le territoire de certains États étrangers.

Il ne fait l'objet d'aucune observation.

*

L'article 2 est adopté à l'unanimité.

Art. 3 à 8

Ces articles visent à apporter des modifications respectivement aux articles 2, 3, 4, 7, 9 et 10 de la loi du 28 octobre 1996 relative à la restitution de biens culturels ayant quitté illicitement le territoire de certains États étrangers.

Ils ne font l'objet d'aucune observation.

*
* *

Les articles 3 à 8 sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 9

Dit artikel strekt ertoe in dezelfde wet een artikel 13/1 in te voegen.

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

*

Artikel 9 wordt eenparig aangenomen.

Art. 10

Dit artikel strekt ertoe de bijlage van dezelfde wet op te heffen.

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

*

Artikel 10 wordt eenparig aangenomen.

Op verzoek van *mevrouw Laurette Onkelinx (PS)* zal de commissie, overeenkomstig artikel 83.1 van het Reglement van de Kamer, overgaan tot een tweede lezing van het wetsontwerp.

Met het oog daarop wenst de commissie te beschikken over een nota van de juridische dienst.

De rapporteur,

Laurette ONKELINX

De voorzitter,

Philippe GOFFIN

Art. 9

Cet article vise à insérer un article 13/1 dans la même loi.

Il ne fait l'objet d'aucune observation.

*

L'article 9 est adopté à l'unanimité.

Art. 10

Cet article vise à abroger l'annexe de la même loi.

Il ne fait l'objet d'aucune observation.

*

L'article 10 est adopté à l'unanimité.

A la demande de *Mme Laurette Onkelinx (PS)*, la commission procédera, conformément à l'article 83.1 du règlement de la Chambre, à une deuxième lecture des articles adoptés du projet de loi.

La commission souhaiterait disposer à cet effet d'une note du service juridique.

Le rapporteur,

Laurette ONKELINX

Le président,

Philippe GOFFIN